

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 7

C7PAD20C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) V osaměle stojícím srubu byly dva střídme zařízené pokoje.
 B) V osaměle stojícím srubu byly dva **střídmně** zařízené pokoje.
 C) V **osamněle** stojícím srubu byly dva střídme zařízené pokoje.
 D) V **osamněle** stojícím srubu byly dva **střídmně** zařízené pokoje.

Zdůvodnění

- Příslovce *osaměle* je příbuzné se slovesem *osamět*, které je odvozeno od zájmena *sám*.
- Příslovce *střídme* je příbuzné s přídavným jménem *střídmy*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–5

(1)
 Umím prase ZEPŘEDU,
 nic jiného nesvedu,
 moje ruka nic jiného nenakreslí,
 zkoušel jsem i kobylu,
 ale došlo k omylu,
 vyšla z toho žirafa, a tak jsem skleslý.

(2)
 Kuneš umí ještěrku,
 jak se hřeje na štěrku,
 jinak je též beznadějně nenadaný,
 Vaněk umí parohy
 jenom PODLE předlohy,
 Kovandová pořád kreslí kočkodany.

(3)
 Co se týče talentu,
 dám na žáka Valentu,
 který tvrdí, že se z toho nezblázníme,
 Valenta je z Jinonic
 a neumí vůbec nic,
 propiskou si dělá pouze čáry přímé.

(4)
 Když se ale spojíme,
 my, co málo umíme,
 nakreslíme stádo zvěře velmi hravě,
 tygry, koně, různý skot,
 Valenta nám dodá plot,
 můžeme s tím vyniknouti na výstavě.

(Z. Svěrák, *Umím prase zepředu*)

1 bod

2 O které z následujících možností se ve výchozím textu nepíše?

- A) o tom, že Kovandová se při kreslení stále zaměřuje na jedno téma
 B) o tom, že i přes určité nedostatky jednotlivců lze společnými silami uspět
 C) o tom, že z výsledku svého pokusu nakreslit kobylu je autor kresby sklíčený
 D) o tom, že za nejméně talentovaného jedince z celé skupiny je považován Kuneš

Zdůvodnění

Ve výchozím textu se píše pouze o možnostech A), B) a C), což dokládají pasáže, které jsou v textu vyznačeny barevně. O možnosti D) se v textu prokazatelně nepíše.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) Obě tato slova jsou v textu příslovce.
 B) Pouze slovo *podle* je v textu příslovce.
 C) Pouze slovo *zepředu* je v textu příslovce.
 D) Žádné z těchto slov není v textu příslovce.

Zdůvodnění

Slovo *zepředu* je vždy pouze příslovce. Slovo *podle* je v textu předložkou (*jenom podle předlohy*), příslovcem je např. ve větě *Zachoval se velmi podle* (tzn. hanebně, ničemně).

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N).

	A	N
4.1 Text je próza.	☐	☒
4.2 Všechny podtržené verše jsou sedmislabičné.	☒	☐
4.3 V každé sloce se rýmuje první verš s veršem bezprostředně následujícím.	☒	☐
4.4 V druhé sloce se vyskytuje jedno slovo zdobně.	☐	☒

Zdůvodnění

- 4.1 – Text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii.
- 4.2 – Všechny podtržené verše jsou sedmislabičné.
- 4.3 – V každé sloce se rýmuje první verš s veršem bezprostředně následujícím: *Umím prase zepředu × nic jiného nesvedu; Kuneš umí ještěrku × jak se hřeje na štěrku; Co se týče talentu × dám na žáka Valentu; Když se ale spojíme × my, co málo umíme.*
- 4.4 – V druhé sloce se žádné slovo zdobně nevyskytuje (slovo zdobně je např. *ještěřička*, nikoli *ještěrka*).

max. 2 body

5

5.1 Napište současné spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného jednoslabičné, je příbuzné se slovem HRAVĚ a skloňuje se podle vzoru MUŽ.

5.2 Napište současné spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem DĚLAT a skloňuje se podle vzoru HRAD.

(Současné slovo znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé. Slova *hravě* a *dělat* pocházejí z výchozího textu, správná odpověď se ve výchozím textu nevyskytuje.)

Řešení:

5.1 – hráč

5.2 – např. *výdělek, padělek*

max. 3 body

6 Přiřadte k jednotlivým slovům (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 zdroj	_____
6.2 přání	_____
6.3 vlajka	_____

- A) Toto slovo má v 1., 2., 3. a 4. pádě množného čísla stejný tvar.
- B) Toto slovo má v 1., 2., 3., 4., 5. a 6. pádě jednotného čísla stejný tvar.
- C) Toto slovo má v 6. pádě množného čísla koncovku tvořenou dvojhláskou.
- D) Toto slovo má v 7. pádě jednotného čísla koncovku tvořenou dvojhláskou.
- E) Toto slovo má ve 3. pádě jednotného čísla a 7. pádě množného čísla stejný tvar.

Zdůvodnění

6.1 – E)

Slovo *zdroj* má ve 3. pádě čísla jednotného a 7. pádě čísla množného tvar *zdroji*.

6.2 – B)

Slovo *přání* má v 1., 2., 3., 4., 5. a 6. pádě čísla jednotného tvar *přání*.

6.3 – D)

Slovo *vlajka* má v 7. pádě čísla jednotného tvar *vlajkou*.

Žádné z uvedených slov neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti C).

max. 2 body

7 Vypište z každé z následujících vět (7.1–7.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 7.1 Perfektně zastřižený živý plot mého vzdáleného strýce obdivuje bez přehánění každý kolemjdoucí.
- 7.2 Tak závratné úspěchy našich závodnic na posledním mistrovství světa neočekávaly ani trenérky a ostatní členky realizačního týmu.

Řešení

7.1

podmět: kolemjdoucí
přísudek: obdivuje

7.2

podmět: trenérky a členky
přísudek: neočekávaly

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–13

Udržet si během zimy stálou tělesnou teplotu stojí živočichy hodně úsilí, přitom ale potravy, z níž energii získávají, jim v tomto období příroda nabízí méně. Někteří z nich proto zimu jednoduše prospí.

Hibernace (zimní spánek) je složitý proces. Předchází mu důkladná příprava: živočich musí jednak nahromadit dostatečné tukové zásoby (svou STÁVAJÍCÍ hmotnost zvýší o 20–30 procent), jednak najít vhodný úkryt. Do pravého zimního spánku upadají většinou drobní savci, např. svišti, ježci či určité druhy netopýrů. Za skutečné krále zimních spáčů jsou považováni sysli – ve stavu hibernace mohou strávit až osm měsíců.

Během hibernace tělesná teplota živočichů radikálně klesne, jejich dech i tepová frekvence se výrazně zpomalí. Dá se říct, že se nacházejí na hranici života a smrti (jako mrtví i vypadají), neboť jejich životní funkce jsou omezeny na minimum. Přepnutím do úsporného režimu šetří potřebnou energii. Hibernující živočich neleží rovně natažený, ale je stočený do klubíčka, aby šetřil tělesným teplem. *****

Většina pravých zimních spáčů si udržuje tělesnou teplotu mírně nad nulou, mráz by totiž roztrhal jejich buňky. Existují však i hibernující živočichové, jejichž teplota může klesnout pod bod mrazu, až na minus 3 stupně Celsia, a oni přesto přežijí. Jejich buněčná tekutina obsahuje látky podobné těm, které se používají při výrobě nemrznoucích směsí do chladičů aut. Ovšem i tito NÁRAMNÍ otužilci **občas** pomocí **slabých** záchvěvů svalů svou tělesnou teplotu zvýší. Vědci se domnívají, že tak **zabraňují** poškození mozku.

Někteří živočichové spí tzv. nepravým zimním spánkem, který ovšem hibernací není. Během tohoto spánku tělesná teplota klesá jen o **několik** stupňů, dech ani **tep se ale nemění**, výjimečné není ani krátké probuzení ze spánku. K takovému typu zimních spáčů se řadí třeba jezevci, medvědi nebo křečci.

(www.abicko.cz, upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 V průběhu celého procesu hibernace živočich zvětšuje své dosavadní tukové zásoby.	☐	☒
8.2 Na rozdíl od tzv. nepravého zimního spánku dojde během hibernace ke změně tepové frekvence.	☒	☐
8.3 Hibernace je typická pro menší savce, vyskytuje se však i u některých větších živočichů, jako jsou například medvědi.	☐	☒
8.4 Ze všech živočichů schopných hibernace tvoří menší část ti, jejichž tělesná teplota může dosáhnout hodnot nižších než bod mrazu.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu není pravdivé?

- A) Slovo **občas** je v textu užito ve významu *tu a tam, někdy*.
- B) Slovo **slabý** je v textu užito ve významu *příliš nerozhodný a povolný*.
- C) Slovo **zabraňovat** je v textu užito ve významu *znemožňovat, aby se něco stalo*.
- D) Slovo **několik** je v textu užito ve významu *přesně neurčený a nevelký počet*.

Zdůvodnění

Slovo *slabý* je v textu užito ve významu *jemný, málo intenzivní*.

1 bod

10 Ve kterém z následujících slov končí předpona souhláskou?

- A) roztrhat
- B) přepnutí
- C) probuzení
- D) nahromadit

Zdůvodnění

- Slovo *roztrhat* obsahuje předponu *roz-*.
- Slovo *přepnutí* obsahuje předponu *pře-*.
- Slovo *probuzení* obsahuje předponu *pro-*.
- Slovo *nahromadit* obsahuje předponu *na-*.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) Obě tato slova jsou přídavná jména měkká a v textu jsou užita v různém pádě.
- B) Obě tato slova jsou přídavná jména měkká a v textu jsou užita ve stejném pádě.
- C) Tato slova, z nichž pouze slovo *stávající* je přídavné jméno měkké, jsou v textu užita v různém pádě.
- D) Tato slova, z nichž pouze slovo *stávající* je přídavné jméno měkké, jsou v textu užita ve stejném pádě.

Zdůvodnění

Slovo *stávající* je přídavné jméno měkké a v textu je užito ve 4. pádě (koho, co zvýší? – *svou stávající hmotnost*).

Slovo *náramný* je přídavné jméno tvrdé a v textu je užito v 1. pádě (kdo, co zvýší svou tělesnou teplotu? – *náramní otužilci*).

1 bod

12 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) Platí totiž, že při větší ztrátě tělesného tepla se zároveň zvětší povrch těla přímo vystavený okolnímu chladnému vzduchu.
- B) Platí totiž, že při menší ztrátě tělesného tepla se zároveň zvětší povrch těla přímo vystavený okolnímu chladnému vzduchu.
- C) Platí totiž, že čím větší část povrchu těla je přímo vystavena okolnímu chladnému vzduchu, tím menší je ztráta tělesného tepla.
- D) Platí totiž, že čím menší část povrchu těla je přímo vystavena okolnímu chladnému vzduchu, tím menší je ztráta tělesného tepla.

Zdůvodnění

Souvětí, které bezprostředně předchází místu vynechanému ve výchozím textu, informuje o tom, jak se chová hibernující živočich – kvůli úspoře tělesného tepla se schoulí do klubička, tzn. snaží se, aby co nejmenší část povrchu jeho těla byla přímo vystavena okolnímu chladnému vzduchu. Tato informace je zobecněna v možnosti D).

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda podtržený větný člen je předmětem (Pt), nebo přívlastkem neshodným (Pkn).

	Pt	Pkn
13.1 teplota může klesnout pod bod <u>mrazu</u>	☐	☒
13.2 udržet si během zimy stálou tělesnou <u>teplotu</u>	☒	☐
13.3 k takovému typu zimních <u>spáčů</u> se řadí třeba jezevci	☐	☒
13.4 přepnutím do úsporného režimu šetří potřebnou <u>energii</u>	☒	☐

Zdůvodnění

- 13.1 – Podstatné jméno *bod* je rozvíjeno podstatným jménem *mráz* (pod jaký bod? – pod bod mrazu) → přívlastek neshodný.
- 13.2 – Sloveso *udržet* je rozvíjeno podstatným jménem *teplota* (koho, co udržet? – udržet teplotu) → předmět.
- 13.3 – Podstatné jméno *typ* je rozvíjeno podstatným jménem *spáček* (k jakému typu? – k typu spáčů) → přívlastek neshodný.
- 13.4 – Sloveso *šetřit* je rozvíjeno podstatným jménem *energie* (koho, co šetří? – šetří energii) → předmět.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 14

TEXT 1

1. [objetí]	6. [svadba]
2. [tuška]	7. [pjest]
3. [zbjer]	8. [slepíš]
4. [rospaki]	9. [vímňena]
5. [víška]	10. [zásufka]

(CZVV)

TEXT 2

Homofony jsou slova nebo tvary slov, které znějí stejně, ale píšou se odlišně, např. když vyslovíme [steskí]¹, může se jednat o slovo *stesky* (tvar slova *stesk*), nebo *stezky* (tvar slova *stezka*). Slova, která se liší pouze velikostí počátečního písmena (*slunce* × *Slunce*), se za homofony nepovažují.

¹V hranatých závorkách se uvádí výslovnost.

(CZVV)

max. 3 body

14 Najděte v TEXTU 1 tři homofony a napište jejich čísla.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- 1 – Výslovnost [objetí] má podstatné jméno *objetí*, které je odvozeno od slovesa *obejmout* (např. srdečné objetí), nebo od slovesa *objet* (např. objetí překážky). Stejnou výslovnost má také podstatné jméno *oběť*, a to v 7. pádě čísla jednotného (např. stát se obětí podvodníků) a v 2. pádě čísla množného (např. uctít památku válečných obětí).
- 5 – Výslovnost [víška] má jednak podstatné jméno *výška*, které je odvozeno od přídavného jména *vysoký* (např. výška místnosti), jednak podstatné jméno *vížka*, které je odvozeno od slova *věž* (např. kostelní vížka).
- 8 – Výslovnost [slepíš] má jednak podstatné jméno *slepýš*, které označuje beznohého plaza podobného hadu (např. malý slepýš), jednak sloveso *slepit*, a to ve tvaru 2. osoby čísla jednotného způsobu oznamovacího (např. roztrženou stránku slepíš lepicí páskou).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Různé ptačí druhy sídlí v různorodých prostředích, kterým se během svého vývoje přizpůsobily. Pojďme alespoň na chvíli nahlédnout do tajuplné ptačí říše.

Čápům se štíhlýma nohama **nečinní** problém brouzdat říčkami a dlouhými zobáky lovit jejich obyvatele. Sovy s výtečným zrakem létají po **setmnění** po lesích a neslyšně se vrhají na myši. Albatrosi se svými dlouhými **křídli** zvládnou desítky minut plachtit nad **spěněnými** vodami. Droboučcí kolibříci se snadno spletou se čmeláky. Supi z Afriky jsou mrchožraví, a proto na hlavě a krku ztratili peří. Díky tomu se tolik neušpiní, když se noří do útrob uhynulých zvířat.

Ke kuriozitám neodmyslitelně patří nelétaví ptáci. Vidíte-li pštrosí závody, ihned víte, kdo je nejlepší běžec ze všech ptáků. Ohromí vás také, jak skvělými plavci jsou tučňáci.

(CZVV)

max. 4 body

- 15 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.**

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slovo *kuriozita* je zapsáno správně.

Zdůvodnění

- Slovo *nečiní* je tvarem slovesa *nečinit*, které má kořen *-čin-* a příponu *-í*.
- Podstatné jméno *setmnění* je odvozeno od slovesa *setmít se*, obě slova jsou příbuzná se slovem *tma*.
- Podstatné jméno *křídlo* se skloňuje podle vzoru *město* (*městy – křídly*).
- Přídavné jméno *zpěněný* je příbuzné se slovem *zpěnit*, které je odvozeno předponou *z-*.

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Povalil jsem ho, a přestože jsem padl s ním, svíral jsem pevně horní část jeho stonku. Snažil jsem se kalich s žahadlem odstrčit od sebe a stonek zkroutit. Po krátkém, ale urputném boji se mi to podařilo.

B) Když jsem vstal, trifid nehnutě ležel na zemi. Nožem jsem mu odřízl žahadlo. Jedové váčky byly vyprázdněné. „Kdyby v nich byl jed,“ řekl jsem Joselle, „bylo by po mně. Teď musíme rychle pryč.“

C) Prudce jsem se otočil. Za mnou stál výhruzně vztyčený trifid. Jeho žahadlo zasvištělo a zasáhlo mne.

D) Stačil mi jediný pohled, abych si všiml červeného šrámu přetínajícího jeho tvář. Další oběť trifidů – chodících jedovatých rostlin. „Musíme okamžitě pryč!“ křikl jsem na Josellu. Obrátila se ke mně a oči se jí rozšířily děsem.

E) Kupodivu jsem ale nepocítil žádnou bolest. Byl to spíše instinkt než rozum, co mě přimělo se na něj vrhnout dřív, než stihl zaútočit podruhé.

F) Vystoupili jsme z vozu a obešli plot. Vtom se Josella rozběhla kupředu. Na cestě ležel muž, břichem k zemi a s hlavou vytočenou do strany.

(J. Wyndham, *Den trifidů*, upraveno)

16.1 _____

16.2 _____

16.3 _____

16.4 _____

16.5 _____

16.6 _____

Řešení

16.1 – F)

16.2 – D)

16.3 – C)

16.4 – E)

16.5 – A)

16.6 – B)

F) Vystoupili jsme z vozu a obešli plot. Vtom se Josella rozběhla kupředu. Na cestě ležel muž, břichem k zemi a s hlavou vytočenou do strany. **D)** Stačil mi jediný pohled, abych si všiml červeného šrámu přetínajícího jeho tvář. Další oběť trifidů – chodících jedovatých rostlin. „Musíme okamžitě pryč!“ křikl jsem na Josellu. Obrátila se ke mně a oči se jí rozšířily děsem. **C)** Prudce jsem se otočil. Za mnou stál výhruzně vztyčený trifid. Jeho žahadlo zasvištělo a zasáhlo mne. **E)** Kupodivu jsem ale nepocítil žádnou bolest. Byl to spíš instinkt než rozum, co mě přimělo se na něj vrhnout dřív, než stihl zaútočit podruhé. **A)** Povalil jsem ho, a přestože jsem padl s ním, svíral jsem pevně horní část jeho stonku. Snažil jsem se kalich s žahadlem odstrčit od sebe a stonek zkroutit. Po krátkém, ale urputném boji se mi to podařilo. **B)** Když jsem vstal, trifid nehnutě ležel na zemi. Nožem jsem mu odřízl

žahadlo. Jedové váčky byly vyprázdněné. „Kdyby v nich byl jed,“ řekl jsem Joselle, „bylo by po mně. Teď musíme rychle pryč.“

max. 2 body

17 Na každé vynechané místo (***) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo.**

17.1 „Já ty rovnice snad nikdy nepochopím,“ naříká Petr. Babička se usmívá: „To je přece normální, že ti to ze začátku moc nejde. Žádný ***** z nebe nespád.“

17.2 Lukáš byl vždy na své věci velmi opatrný, ale jakmile si od někoho něco půjčil, zacházel s tím neopatrně a půjčenou věc rozbil. Jak se říká, z cizího ***** neteče.

Řešení

17.1 – žádný **učený** z nebe nespád

17.2 – z cizího **krev** neteče

1 bod

18 Která z následujících možností obsahuje slovo zapsané s pravopisnou chybou?

- A) sykot páry, mladý myslivec, vyvinutý čich
- B) syrové maso, zničit smyčec, rozhořčené výtky
- C) dětský zásyp, vymyká se průměru, povykující děti
- D) neposedný synovec, stíny se **mýhají**, rozšířený zlozvyk

Zdůvodnění

Sloveso *míhat se* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–23

(1) Kdysi byl majitelem jednoho ze ***** na Malé Straně konšel Matěj Ráz. Bůhvíproč ale v roce 1503 **skončil** v rukou kata. Záhy postihlo jeho rodinu další neštěstí. Rázova dcera, která převzala živnost po otci, byla upálena, jelikož prý otrávila své sousedy. Zlé jazyky škodolibě říkaly, že tím jedem bylo její ředěné pivo.

Pošramocenou pověst tamějšího piva vylepšil až nový majitel pivovaru Václav. Tento sládek měl vlastní tajný recept na vaření piva a toto tajemství střežil jako oko v hlavě. Jeho hospoda se časem zaplnila spokojenými hosty. **Své nejvzácnější pivo, určené jen pro zvláštní příležitosti, však Václav ukrýval ve sklepe pod pivovarem. Sklep byl zamčený na sedm zámků a klíče od nich sládek schovával i před svou ženou.**

(2) **Jednoho dne do hospody zavítal cizinec z Bavor, na první pohled urozený pán vznešeného chování.** Představil se Václavovi jako majitel pivovaru a **vyprávěl mu, že do Prahy přijel jen proto, aby se setkal s tak věhlasným sládkem, a že i za ***** se Václavovo pivo těší vynikající pověsti.** Nebylo divu, že po tolika poklonách malostranský sládek brzy **roztál.** Nejenže **dal** cizinci ochutnat pivo ze sklepa, ale dokonce mu **ochotně** prozradil svůj tajný recept.

(3) Na druhý den se cizinec rozloučil. Z kočáru ještě na svého hostitele volal, že mu pošle dárek na památku jejich nezapomenutelného setkání. **Své slovo dané ***** splnil: neuplynulo ani půl roku a Václav skutečně dostal z Bavor sud piva uvařeného přesně podle jeho receptu.** Zprvu vyváděl jako smyslů zbavený, ale potom převelice pečlivě spočítal všechny své náklady a zisk. Zjistil, že se mu vyplatí daleko víc, když své pivo vařit přestane a bude objednávat a prodávat jen pivo bavorské. Když zavěsil klíče od sklepa na domovní štít, pivovarskému domu už nikdo neřekl jinak než U Klíčů.

(V. Cibula, Pražské pověsti, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Rázova dcera byla upálena, protože do svého piva přidávala jed.	☐	☒
19.2 Václav tajil nejen před cizími lidmi, ale i před svou ženou, že má pod svým pivovarem sklep.	☐	☒
19.3 Cizinci z Bavor se podařilo vlichotit se do Václavovy přízně už při jejich prvním osobním setkání.	☒	☐
19.4 Bavorské pivo uvařené podle Václavova receptu bylo mnohem chutnější než Václavovo pivo uvařené na Malé Straně.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) skončil – zahájil
- B) dal – vzal
- C) ochotně – neochotně
- D) skutečně – neskutečně

Zdůvodnění

- Slovo *skončil* je v textu užito ve slovním spojení *skončil v rukou kata*, tzn. byl popraven. V kontextu textu tedy dvojici slov *skončil – zahájil* za antonyma považovat nelze.
- Slovo *dal* je v textu užito ve slovním spojení *dal cizinci ochutnat pivo*, tzn. dovolil, aby ho ochutnal, umožnil to. V kontextu textu tedy dvojici slov *dal – vzal* za antonyma považovat nelze.
- Slovo *ochotně* je v textu užito ve slovním spojení *dokonce mu ochotně prozradil svůj tajný recept*, tzn. prozradil mu ho s ochotou, projevil ochotu; slovo *neochotně* znamená *neprojevit ochotu*. V kontextu textu jsou tedy slova *ochotně – neochotně* antonymy.
- Slovo *skutečně* je v textu užito ve slovním spojení *Václav skutečně dostal z Bavor sud piva*, tzn. opravdu ho dostal. V kontextu textu tedy dvojici slov *skutečně – neskutečně* za antonyma považovat nelze.

1 bod

21 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytují dvě zájmena?

- A) záhy postihlo **jeho** rodinu další neštěstí
- B) pivovarskému domu už **nikdo** neřekl jinak
- C) **tento** sládek měl vlastní tajný recept na vaření piva
- D) potom převelice pečlivě spočítal **všechny své** náklady

Zdůvodnění

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích výchozího textu zapsána červeně.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) V textu jsou podtržena dvě souvětí.
- B) V textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
- C) V první části textu je podtrženo souvětí, v druhé části textu je podtržena věta jednoduchá.
- D) V první části textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části textu je podtrženo souvětí.

Zdůvodnění

Větný celek podtržený v první části textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*ukrýval*) → věta jednoduchá.

Větný celek podtržený v druhé části textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*zavítal*) → věta jednoduchá.

max. 3 body

23

23.1 Napište náležitý tvar slovního spojení **DVA ZNÁMÉ PIVOVARY**, který patří na vynechané místo (*****) v první části výchozího textu.

23.2 Napište náležitý tvar množného čísla slovního spojení **ČESKÁ HRANICE**, který patří na vynechané místo (*****) v druhé části výchozího textu.

23.3 Napište náležitý tvar jednotného čísla slovního spojení MALOSTRANSKÝ SLÁDEK, který patří na vynechané místo (***) ve třetí části výchozího textu.**

(Tvary slovních spojení musí být zapsány pravopisně správně.)

Řešení

23.1 – dvou známých pivovarů

23.2 – českými hranicemi

23.3 – malostranskému sládkovi/sládku

max. 2 body

24 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
24.1 Vztahy mezi Francouzi a Španěli byly celý týden mimořádně napjaté.	☐	☒
24.2 Bratrovy bláznivé nápady často vyvolávaly mezi našimi přáteli rozmišky.	☒	☐
24.3 Kvůli nečekanému dědictví stačil během měsíce neuvěřitelně zpychnout.	☒	☐
24.4 Po vítězství v minulých závodech přidal do své sbírky další cennou medaili.	☒	☐

Zdůvodnění

Podstatné jméno *Španěl* se skloňuje podle vzoru *pán* (*mezi pány – mezi Španěly*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 25–27

TEXT 1

Na první pohled vypadá město Baarle docela obyčejně, přesto ho turisté vyhledávají. Proč? Kvůli nejkomplicovanější hraniční čáře na světě. Město sice leží v Nizozemsku, čtyři kilometry od nizozemsko-belgické hranice, část Baarle ale patří Belgii. Z celkového počtu více než 9 000 obyvatel jich 3 000 žije na belgickém území a zbytek v Nizozemsku.

Není zcela výjimečné, že území, které patří jednomu státu, je zcela obklopeno územím jiného státu. *****) Belgická část města je zde totiž (na rozdíl od jiných případů) doslova rozkrájená na kousky. Tyto pozemky jsou různě velké, nejmenší z nich má velikost 1 800 m². Většinu lidí také asi překvapí, že v některých bytech se ložnice nachází v Belgii, ale **obýván** už je v Nizozemsku.

Během krátké **procházky** po Baarle překročíte státní hranici nesčetněkrát. Kávu si dáte třeba v nizozemské restauraci a naproti přes ulici si v belgickém obchodě koupíte potraviny. Ne vše je ale v tomto městě rozděleno. Město má například společný vodovod, také policejní stanice je zde jen jedna. Ačkoli v Baarle působí nizozemští i belgičtí operátoři, obyvatelé si navzájem volají z **mobilů** za jeden místní tarif.

(Lidé a Země 6/2014, upraveno)

TEXT 2

Při **univerbizaci** vzniká z víceslovného pojmenování jednoslovné pojmenování, např. *písemná práce – písemka*.

(CZVV)

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z TEXTU 1?

- A) Území těsně obklopující neobyčejné město Baarle není nizozemské.
- B) Každá z belgických částí města Baarle vyjma jediné je větší než 1 800 m².
- C) V nizozemské části zajímavého města Baarle žije méně než 6 000 obyvatel.
- D) Ze všech obchodů ve městě Baarle jsou belgické pouze obchody s potravinami.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládá pasáž, která je v TEXTU 1 vyznačena barevně.

26 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.
- A) Všechna tato slova vznikla univerbizací.
 - B) Pouze slova *obývánk* a *mobil* vznikla univerbizací.
 - C) Pouze slova *procházka* a *mobil* vznikla univerbizací.
 - D) Pouze slova *obývánk* a *procházka* vznikla univerbizací.

Zdůvodnění

Jednoslovné pojmenování *obývánk* vzniklo z víceslovného pojmenování *obývací pokoj*, jednoslovné pojmenování *mobil* vzniklo z víceslovného pojmenování *mobilní telefon*. Slovo *procházka* z žádného víceslovného pojmenování nevzniklo.

27 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

- A) Ojedinělé je však to, jak je Baarle uspořádáno.
- B) Ojedinělé však není ani to, jak je Baarle organizováno.
- C) Jednotlivé části Baarle jsou však propojeny standardním způsobem.
- D) Jednotlivé části Baarle však nejsou rozděleny nestandardním způsobem.

Zdůvodnění

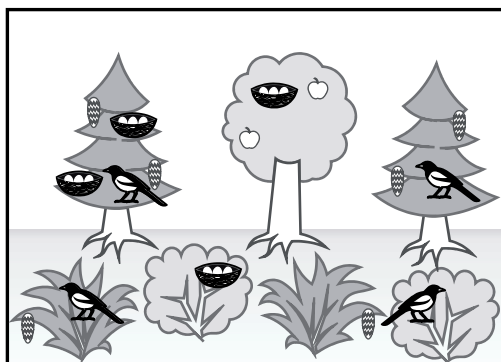
V druhém odstavci TEXTU 1 je čtenář nejprve informován o tom, jaká situace není výjimečná (*Není zcela výjimečné, že území, které patří jednomu státu, je zcela obklopeno územím jiného státu.*), poté je v textu vynecháno místo. Věta bezprostředně navazující na toto místo obsahuje slovo *totiž*, které vždy něco zdůvodňuje nebo vysvětluje. V tomto případě se zdůvodňuje něco, co má souvislost s výjimečným rozčleněním či uspořádáním města Baarle.

Je tedy zřejmé, že na vynechané místo patří větný celek, v němž je obsažena informace o výjimečném uspořádání města Baarle: *Není zcela výjimečné, že území, které patří jednomu státu, je zcela obklopeno územím jiného státu. Ojedinělé je však to, jak je Baarle uspořádáno. Belgická část města je zde totiž (na rozdíl od jiných případů) doslova rozkrájená na kousky.*

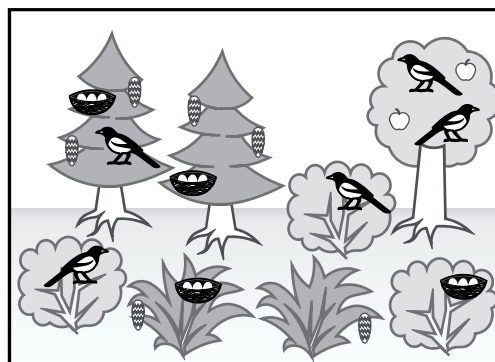
28 Přiradte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

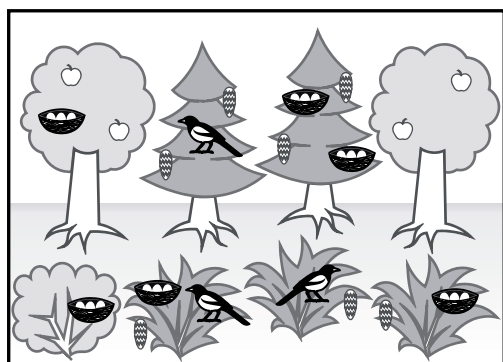
28.1

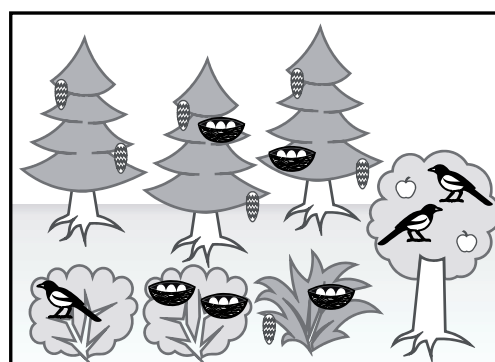
28.2

28.3

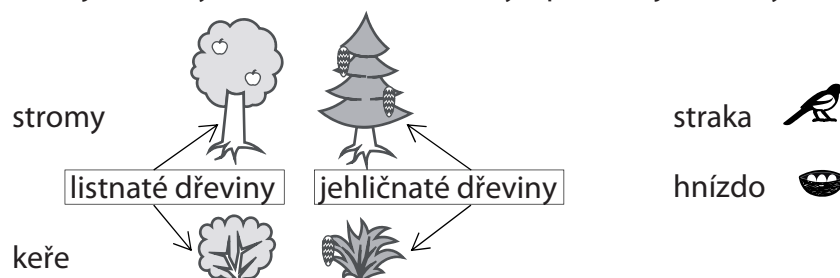
28.4

(CZV)

- A) Celkový počet strak je lichý. Polovina ze všech hnízd je na stromech. Listnatých stromů je méně než jehličnatých.
- B) Listnatých dřevin je lichý počet. Stromů není méně než keřů. Na všech keřích dohromady je více strak než hnízd.
- C) Listnatých stromů je lichý počet. Polovinu ze všech jehličnatých dřevin tvoří keře. Na všech stromech dohromady je více hnízd než strak.
- D) Jehličnatých dřevin je sudý počet. Na keřích je méně strak než na stromech. Počet hnízd na stromech není shodný s počtem hnízd na keřích.
- E) Jehličnatých stromů je sudý počet. Na všech stromech dohromady je méně strak než hnízd. Počet hnízd na stromech je shodný s počtem hnízd na keřích.
- F) Celkový počet hnízd je sudý. Méně než polovinu ze všech listnatých dřevin tvoří stromy. Počet jehličnatých stromů není shodný s počtem jehličnatých keřů.

Vysvětlivky:

Řešení

28.1 – C)

28.2 – A)

28.3 – E)

28.4 – D)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti F).